

Gr. Gilhuis Smitskamp

LUMMECHIEN

LUMMECHIEN

LUMMECHIEN

DOOR
GREETH GILHUIS-SMITSKAMP

TWEEDE DRUK

Tekeningen van Anny Rot

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

HOOFDSTUK I

„Ik praat niet gek, maar zij praten gek. . . !”

Met een boos gezicht hangt Lummechien tegen het aanrecht. Haar voeten bonken tegen het vervelozе gootsteenkastje. En als ze geen antwoord krijgt, herhaalt ze tegen opoes brede, zwarte rug: „Ik praat niet gek, maar zij . . . En ik ga tòch niet meer naar school.”

Opoe geeft geen antwoord. Ze staat op een stoel, en legt schoon papier op de planken van de keukenkast. Maar als ze zich eindelijk omkeert naar Lummechien, staat haar oude gezicht verdrietig.

„Je moet nog brood halen,” zegt ze, „en melk. En dan zal ik gauw een bakje koffie zetten. Toe, Lummechien, opoe weet het wel.”

Lummechien klost de twee hoge trappen af, en ze hoort niet eens meer dat opoe haar naroept om zachter te doen, voor de benedenburen. In de winkel om de hoek haalt ze een half broodje, en ernaast een liter melk. Ze is nu toch al drie keer in die melkwinkel geweest, maar de juffrouw kent haar nõg niet, denkt Lummechien verbaasd. Ze maakt tenminste geen praatje, net zo min als het meisje uit de bakkerswinkel. Doen de mensen in de stad dat nooit? In Rolde wist iedereen dat ze Lummechien van Berend van olle Lumme was, maar hier . . .

Lummechien belt twee keer, en staat buiten adem weer boven aan de lange trap. Opoe heeft intussen de tafel klaargemaakt. In de woonkamer is het al een beetje gezellig geworden, daar lijkt het wat op thuis. De gordijnen hangen, de oude staart-

klok tikt langzaam en bedaard, en Pietien, de koerduif, ritstelt in zijn hokje boven de deur. Ja, die Pietien, wat zal hij het akelig gevonden hebben in die donkere verhuiswagen! Als Lummechien met opoe aan tafel zit, komt ze los. Ze vertelt van de school, die helemaal niet leuk was. Van al die vreemde kinderen, die haar zo maar alleen lieten staan, en van die lange meester met die grote, donkere bril op, die haar stijf bij de armen had gepakt, en boven op zijn eigen stoel voor de klas had gezet. „Kijk, kinderen, dit is nou Lummechien Geuchies.” En toen waren de kinderen gaan lachen, zo maar om niks, en de meester had gezegd: „Lachen jullie om die naam? Dat is dom, het is een gewone Drentse naam, nietwaar Lummechien?”

„Heeft de meester nog uit de bijbel verteld?” vraagt opoe. „O ja,” zucht Lummechien, „over Daniël, en ik zit naast Elly. En het is een náár kind, heus waar opoe. Iedere keer als ik wat zeg lacht ze me uit. En in de pauze, in de pauze . . .” Lummechien drukt de arm tegen het gezicht en snuift. „Op de speelplaats gingen ze bij elkaar staan en ze riepen . . . ze riepen: „Boerenmeid,” en ze zongen: „Lammetje, lammetje, kom eens over mijn dammetje.” Opo, ik ga niet meer naar school, nóóit meer. Ik wil naar huis, naar hui-uis!”

Nu is Lummechien opgesprongen. Ze duwt het hoofd in opoes schoot, en snikt het uit.

Met haar oude, rimpelige hand streelt opoe het blonde spriethaar. „Och, Lummechien,” sust ze, „och, lieffien, het komt wel weer goed. Als opoe alles maar weer netjes in orde heeft, dan wordt het weer nèt ons gezellige huissien in Rolde. Dan gaan we samen naar de mooie winkels kijken, en naar het paleis van de Koningin. Ja, Lummechien? En als vader dan weer veel geld verdient, gaan we een jurk kopen, en misschien wel een nieuwe mantel . . .”

Met een ruk richt Lummechien het hoofd op. „Is vader al naar de fabriek, opoe?”

Opoe knikt. „Ja, en vader komt laat thuis. Maar nou eerst even afwassen, Lummechien, en dan weer naar school.”

Lummechien zucht heel diep. „Mag ik niet thuisblijven, opoe? Dan kan ik u helpen met de schilderijtjes ophangen, enne . . .” Maar opoe is onverbiddelijk. „Dat kan niet,” zegt ze, „dat weet je best.”

Ja, Lummechien weet het best. Naar school moet je altijd, of je nou in Rolde woont of in Amsterdam. Drie dagen heeft ze mogen thuisblijven met de verhuizing. Dat was wel leuk. Eerst dat leeghalen van hun oude huisje, en de lange reis in de trein, met al die nieuwe, onbekende dingen. Toen ze nog maar net in het nieuwe huis waren, stond de verhuiswagen al voor de deur. Toen ging er iets griezeligs en raars gebeuren. Alle meubels werden aan een lang touw omhoog getakeld, zo maar bengelend in de lucht. Lummechien had gegild van angst en plezier. Vaders grote stoel, het linnenkastje, één voor één maakte het de luchtreis naar boven. Maar opoe had zelf Pietien in de kooi naar boven gebracht, de angstig fladderende Pietien. Die eerste nacht hadden ze zo maar op de grond geslapen, op een matras. Maar de tweede dag had vader al aan de buurvrouw van één hoog gevraagd waar de christelijke school stond.

Lummechien zucht nog eens. Ja, nu moet ze toch weg.

* *

*

's Avonds, als vader thuiskomt, is hij ook al benieuwd naar Lummechiens eerste schooldag.

Vader is moe, het is een heel eind van de fabriek naar huis. Eerst moet hij met de pont over het IJ, en dan nog met een tram. „Die pont, daar mag je voor niks op, Lummechien. Ja, zo maar voor niks. Een heel grote boot is het, daar gaan ook fietsen op, en auto's, heel grote vrachtauto's met stenen.” „En zinkt-ie dan niet?” vraagt Lummechien benauwd.

„Nee hoor, dat gebeurt nooit. En vanavond waren er lichtjes op de pont, en op het IJ, dat was mooi. Ja, daar gaan we op een zaterdagmiddag eens heen. Tenminste, als mijn been . . .”

Ja, dat been van vader. Lummechien heeft er gauw een stoel onder geschoven, na het eten. Dan heeft vader er minder pijn aan.

„’k Heb er weer te lang op gestaan,” zegt hij. „In de fabriek ging het best, daar kon ik veel zittend werk doen, maar bij de tramhalte moest ik zo lang wachten, en de tram was zo vol.”

’t Is eigenlijk allemaal door vaders been dat er zoveel veranderd is in het leven van opoe, vader en Lummechien. Verleden jaar is vader van de hooiwagen gevallen. Hij heeft de wielen over zijn been gehad, en het heeft wel drie maanden geduurd eer hij weer wat door het huis kon strompelen. Helemaal goed beter is het eigenlijk niet meer geworden, al is vader nòg zo vaak naar Assen geweest, naar het ziekenhuis. Nu loopt hij mank, en hij kan het zware werk op de boerderij niet meer doen. De boer heeft het nog wel geprobeerd met vader, maar het ging niet. Dat is een hele nare tijd geweest voor hun drieën, want vader wil zo graag werken. En toen hij dan ook van de bakkersvrouw, die familie in Amsterdam heeft, hoorde dat daar werk te vinden zou zijn, in een verffabriek, heeft vader er dadelijk op geschreven. En zo hebben ze hun kleine huisje aan het zandpad verlaten, het huisje waar vader en Lummechien na moeders dood bij opoe waren ingetrokken. Nu zitten ze op een tweede etage in Amsterdam, midden tussen allemaal vreemde mensen . . .

„Kom, Lumme,” zegt vader, „’t is bedtijd.”

Lummechien treuzelt. Ze durft het niet zeggen, maar eigenlijk is ze een beetje bang om alleen naar bed te gaan. In hun oude huisje sliep ze in de bedstee, in de kamer. Door een kier van de bedsteedeuren kon ze alles zien in de lichte, warme

kamer, waar opoe bij de tafel zat met haar breiwerk. Dan ging opoe in de kachel porren, en als het dan in de ketel zacht begon te rommelen en te zingen, pakte opoe de koffiebuis uit de kast. Lummechien rook de lucht van de versgemalen koffie, en hoorde hoe opoe de ketel weer volpompte. En dan was er zo maar ineens het ogenblik dat ze in slaap viel. Je kon de andere morgen nooit precies vertellen wanneer dat eigenlijk geweest was. Ná het koffiedrinken, of ervóór? Hier slaapt ze in het zijkamertje, helemaal alleen. Er kan ook maar net één bed staan en een stoel, dan is het al vol. Dat ze alleen is, vindt Lummechien niet het ergste. Maar dat er steeds maar vreemde mensen over de gang lopen, dàt maakt haar bang. De bovenburen, van drie hoog, moeten over hun trap. Daar hebben ze drie jongens, drie grote jongens, met harde stemmen en bonkende schoenen. Lummechien heeft ze al een paar keer op de trap gezien, maar ze weet niet hoe ze heten.

's Avonds lopen ze heen en weer. Lummechien hoort precies wanneer ze naar bed gaan, want ze slapen in de kamer boven haar hoofd. Dan hoort ze hen lachen en stommelen; het ledikant kraakt als ze stoeien. Als ze hard schreeuwen, hoort Lummechien een bromstem, die hen verbiedt.

„Kom, Lumme,” zegt vader weer.

Treuzelend kleedt Lummechien zich uit. Dat mag in de kamer, omdat het in het zijkamertje zo koud is. Ze slaat de armen om vaders hals. „Ik wil liever naar huis,” zegt ze fluisterend.

En dan neemt vader haar als een klein kindje op zijn knie, voorzichtig, om het zere been. „Mien wichien,” zegt hij, en hij drukt zijn borstelige kin tegen Lummechiens wang.

Heel stil zit ze even op vaders knie. En ze voelt het wel, opoe en vader denken óók aan het huisje op het zandpad.

„Het went wel op die school,” zegt vader, „de eerste dag is

altijd akelig. En als ze je plagen, nou, dan zeg je het maar tegen de meester."

„Nee,” roept Lummechien, „dat doe ik nooit!” Ze glijdt van vaders knie af.

„Doe hier je gebedje maar,” zegt opoe, „het is in je kamertje zo koud.”

Dan stopt opoe haar in, lekker stevig in haar rug, zodat ze als een bakerkindje in bed ligt.

„Mag de deur open?” bedelt Lummechien. O nee, dat kan natuurlijk niet, er lopen vreemde mensen over de gang.

Nu ligt Lummechien stil te staren in het vreemde bed. Er hangen nog geen overgordijnen voor het raam; in het flauwe licht van de straatlantarens ziet ze de huizen aan de overkant. Een lange rij huizen met dichte gordijnen, huizen vol met vreemde mensen. En morgen moet ze weer naar die nieuwe school . . .

Hoor, daar gaat de bel. Snerpend klinkt drie keer het harde geluid. Lummechien schrikt ineens weer op uit haar gedommel. Drie keer, dat is voor de mensen boven. Goeman heten ze, het staat op de deurpost. Goeman, 3 x bellen. Nu moet er nog onder: Geuchies, 2 x bellen. Gek is dat, thuis gingen ze altijd achterom.

Twee paar jongensvoeten roffelen over de trap.

„Arie, als je nou niet ophoudt . . .” dreigt een stem.

Arie, zo heet die ene jongen dus. Zou dat niet die grootste zijn, met die blauwe trui? Die is vast al vijftien jaar. Als je zo'n grote broer had, dan hoefde je niet bang te zijn op school. Dan zei je gewoon: „'k Zal het lekker wel eens tegen m'n grote broer zeggen, tegen Arie.” Leuk zou dat zijn.

Boven Lummechiens hoofd begint het gestommel. Nu moet de kleinste zeker naar bed.

Als vader even later zijn hoofd om de hoek van de deur steekt, slaapt Lummechien als een roos.

HOOFDSTUK II

„Alle kinderen op school zeggen oma tegen hun opoe.”

Opoe lacht eens tegen Lummechien. „Wel, mien lieffien, zeg dan ook maar oma.”

Lummechien kijkt opoe weifelend aan. Nee, dat kan niet. Opoe heet nu eenmaal opoe, dat kun je niet veranderen.

Lummechien drukt haar neus tegen het raam. Ze kijkt naar het marktgewoel, daar beneden in de diepte. 't Is woensdagmiddag, en ze verveelt zich. Zes weken wonen ze nu al in de stad, en het begint al wat te wennen. De kinderen plagen haar niet meer zo op school. Maar een vriendinnetje, nee, dat heeft ze nog niet gevonden. De meester is aardig. Vanmorgen heeft ze de plaatsen van de Hondsrug mogen opnoemen, daar hoort Rolde ook bij. En toen heeft ze zo maar voor de klas mogen vertellen van de hunebedden. Ze heeft verteld dat hun huisje in Rolde dicht bij het grote hunebed ligt, en dat er 's zomers allemaal mensen naar dat hunebed komen kijken. Dat ze er dan bovenop klimmen, en er foto's van maken. En niemand heeft haar uitgelachen.

„Opoe,” roept Lummechien naar de keuken, „mag ik naar de markt?”

Ja, dat mag. Ze krijgt zelfs een stuiver van opoe, om wat voor te kopen.

Lummechien holt blij naar beneden. Halverwege de trap is een deur, daar moeten de mensen van de eerste etage in. Lummechien vliegt die deur altijd gauw voorbij. Er woont een oude man met een kromme rug. Hij woont er met zijn

dochter, maar die gaat overdag uit werken. Lummechien is vreselijk bang dat de oude man tegen haar zal gaan praten, want ze verstaat hem niet. Hij praat zo beverig en binnensmonds. O, zie je het nou, de deur staat op een kier! En ja, net als Lummechien er voorbij wil glippen, steekt de oude man zijn hoofd om het hoekje. Hij wenkt met zijn stok.

Nu durft ze toch niet verder lopen.

„B-bo-sap,” zegt hij beverig. Hij wijst met zijn stok op Lummechien. „Jij wel . . . bo-sap . . .”

„Moet ik een boodschap voor u doen?” vraagt Lummechien angstig. Ze hijgt van het traplopen.

De oude man brabbelt wat, maar Lummechien verstaat er helemaal niets van. Hij wenkt haar mee naar de voorkamer. Kijk, nu Lummechien hem voor het eerst in het volle licht ziet, vindt ze dat oude Braber toch wel een vriendelijk gezicht heeft. Als hij maar niet zo onduidelijk praatte!

Het ziet er netjes uit in het voorkamertje. De oude buurman beduidt haar dat ze door mag lopen, naar het aquarium, bij het raam. Maar o, dat is geen aquarium met vissen, daar zitten witte muizen in! Met grote ogen kijkt Lummechien naar de rossig-witte, wriemelende beesten, die door elkaar buitelen in het zaagsel.

„Mooi!” wijst de oude man. Lummechien knikt maar van ja, maar ze vindt het een griezelig gezicht. Stel je voor dat er een uitkomt! Twee kleine muisjes klimmen op een draaiende rol, ze klimmen almaar, en komen nooit verder.

Lummechien houdt een beetje haar adem in, zodat ze de nare lucht van de muizen niet hoeft te ruiken. De oude man tikt met zijn gele, gerimpelde vingers tegen het glas; nu gaan alle muizen door elkaar hollen. Lummechien gaat gauw een eindje achteruit.

„Liewe-weesten,” lacht hij, en ze begrijpt dat hij lieve beesten bedoelt.

Nu pakt hij wat geld uit een oud kopje op de schoorsteen-

mantel. Hij wijst op zijn pijp, en op een leeg tabakszakje dat op tafel ligt. Lummechien begrijpt het; hij wil dat ze een nieuw pakje tabak voor hem haalt. Ze laat het geld in haar mantelzak glijden, en glipt weer gauw de trap af. Raar is dat; nu is ze voor het allereerst zolang ze in de stad wonen bij iemand binnen geweest!

Op de markt is het gezellig. Het is wel heel anders dan de markt in Assen, waar Lummechien wel eens op zaterdag met opoe naar toe ging. Maar deze markt is toch ook wel leuk. En omdat Lummechien zo vaak voor het raam omlaag naar de markt staat te kijken, heeft ze een gevoel alsof ze de kramen en de mensen al zo'n beetje kent.

Nu gaat ze kijken wat ze voor haar stuiver kan kopen. De eerste kraam is van ome Jèn.

„Ome Jèn, hei-je verse vis?” roepen de vrouwen die erlangs komen.

Ome Jèn heeft een dikke buik met een vet en glibberig schort erover. Met een groot mes hakt hij hup, hup, hup, de koppen van de schollen en de schelvis. Brr, de afval glibbert in een kist onder de kraam. Een hond snuffelt aan de kist, maar ome Jèn geeft het dier een schop, zodat het jankend wegrent. „Verse IJ-bokking en Hardeweik”, staat er met scheve krijtletters op een plank, die midden in de vis ligt. IJ-bokking, zwemt die in het IJ waar vader elke dag met de pont over gaat? Maar Hardeweik is niet goed geschreven, dat ziet Lummechien wel. Ze blijft kijken bij een bak vol dunne, kronkelende palingen. Een oude vrouw graait er zo maar met haar handen door. „Wat kost ze, ome Jèn? Benne ze vers?”

O, nu loopt Lummechien gauw door. Ze wil niet zien hoe ome Jèn met zijn grote handen de paling in de weegschaal schept. Misschien gaat hij ze straks wel één voor één de kop afhakken!

Ze staat weer stil bij de fruitkraam. Daar staat Cor, de vrouw die een mannenstem heeft. Cor schreeuwt zó hard, dat Lum-

mechien het soms thuis wel horen kan, boven het rumoer van de markt uit. „O, wat benne se mooi, o, wat benne se mooi! O, wat heit-ie Cor weer mooie manderijne! Drie kwartjes de tien, drie kwartjes de tien!”

Achter een grote berg mandarijnen troont Cor met haar zwarte krullekop. „O, wat benne se mooi, o wat benne se mooi!” schreeuwt ze schel. „Mot je wat hebbe, sussie?”

Lummechien schudt verlegen van nee, en loopt gauw naar het bloemenvrouwtje. Die staat altijd op hetzelfde hoekje. 't Is een zielig vrouwtje met een oude, zwarte mantel aan en een geruite sjaal om haar hoofd. Lummechien heeft wel eens een paar bloemen van haar gehad, die nog maar een heel klein beetje verlept waren. Die bloemen heeft opoe nog wel drie dagen in een vaasje midden op tafel gehad.

Het oude vrouwtje hoest, en knikt tegen Lummechien. „Zo, meissie, bê-je daar weer?” Vergeefs steekt ze iedere keer haar bloemen omhoog; de mensen lopen door. Dan hoest ze maar weer eens, en kruipt diep in haar geruite sjaal.

„Kom, mense, koop es wat bij tante Sefie,” klinkt ineens de schelle stem van zwarte Cor. „Zie je niet dat de stumper met de koors op d'r lijf staat?” Ze laat haar kraam even in de steek, en pakt vinnig de bos bloemen uit de handen van de oude vrouw.

„Mooie blomme, kersverse blomme, zo koop-ie ze niet in de winkel, één kwartje maar!” schreeuwt ze. En kijk, nu staat er meteen een meneer stil, die bloemen kopen wil.

„Meid, ga naar je mandarijnen,” zegt tante Sefie, maar ze lacht dankbaar.

De lapjeskraam is niet zo leuk. Daar kun je trouwens nooit veel van zien. Er staan altijd een heleboel vrouwen voor, die tussen de lapjes rommelen en eraan trekken. Maar daarnaast staat de pottenkoopman. Die heeft zijn pannen en schalen en kopjes zo maar op de grond uitgestald. Kopjes zonder oor, en soeplepels, en hele rijen bloempotten. Losse deksels, was-

kommen, ketels, alles staat door elkaar. En zelf zit hij er middenin, op een oude stoel. Hij eet brood uit een grote, papieren zak, en als Lummechien even stil blijft staan, vraagt hij: „Lus-ie wat van me?”

Lummechien krijgt een kleur, en holt hard weg. In haar ene mantelzak zit het stuivertje; ze klemt het warm in haar hand. In de andere zak rinkelt het geld van de oude buurman. Bij de snoepkraam blijft ze staan. En na lang wikken en wegen koopt ze drie lange slierten veterdrop. Als je die thuis in heel kleine stukjes knipt, en je doet ze in een pillendoosje, dan kun je wel honderd keer een snoepje nemen.

„Geef mijn es wat!” zegt ineens een harde jongensstem naast haar. Lummechien kijkt verschrikt op. O, het is de jongen van de bovenburen, de jongste, Rinus. Hij is niet veel ouder dan Lummechien, maar toch is ze bang voor hem. Want Rinus is een nare jongen, lang zo aardig niet als Arie en Kees. Als Lummechien hem op de trap tegenkomt, botst hij expres tegen haar aan, of hij trekt haar aan 't haar.

„Toe, zeg.” Rinus graait naar de veterdrop. Maar Lummechien heeft het zakje al vliegensvlug in haar mantelzak gestopt en houdt er de hand op. „Koop zelf maar,” zegt ze snibbig.

Twee vrouwen schuiven tussen Lummechien en de snoepkraam. Rinus draait er vlug omheen. En vóór Lummechien er erg in heeft wat Rinus van plan is, ziet ze hoe hij zijn vuile, magere hand naar de veterdrop uitsteekt, die in een lange tros op de kraam ligt uitgestald. Bliksemsnel graait hij twee slierten drop weg, en als een pijl uit de boog is hij tussen de mensen verdwenen.

Stomverbaasd zien de twee vrouwen hem na, en de koopvrouw van de snoepkraam begint zó hard te schelden, dat iedereen kijkt.

„Die snotape stele je hele winst weg,” jammert ze. „D'r mos hier veel meer pelisietoezicht zijn!”

De twee vrouwen schudden het hoofd, en kijken naar Lummechien, die stijf van schrik is blijven staan.

„Is dat je broertje soms?” vraagt de een argwanend.

Maar Lummechien knikt verontwaardigd. Stel je voor!

„Welnee, mens,” zegt de andere vrouw, „dit is ommers een net kind, dat zie je zo.”

Helemaal beduusd gaat Lummechien naar de sigarenwinkel.

Rinus is een dief, wat erg is dat! Stelen, dat is zonde. Twee slierten veterdrop stelen is net zo goed zonde als geld stelen.

En als de politie het gezien had, nou, dan . . .

Met het pakje tabak in haar hand holt Lummechien naar huis. Wat zal opoe wel zeggen als ze dat vertelt? Ze duwt de voordeur open, die overdag meestal op een kier staat. Driftig klopt ze op de deur van één hoog, stopt de oude buurman zo maar het pakje tabak in de hand, en slaat de deur weer voor zijn neus dicht. Maar als ze op de donkere, tweede trap loopt, ziet ze daar ineens Rinus zitten. Hij kluipt aan de veterdrop, en heeft een vieze, zwarte kring om zijn mond.

Bang wil Lummechien langs hem heen lopen. Maar hij trekt aan haar mantel, zodat ze haast struikelt.

„As-ie het vertelt,” fluistert hij met z'n schorre stem, „as-ie het vertelt, sla ik je dóód. En dan douw ik je in het gootsteenkassie, bij de petroliekan.”

Lummechien rukt zich los, en holt naar boven. Ze vliegt met een bons tegen de deur van de huiskamer aan. „Opoe, opoe!” roept ze half huilend. „Opoe . . .”

Maar als ze de kamer is binnengetuimeld, houdt ze ineens verbaasd stil. Want daar zit vader, zo maar midden op de dag. Hij heeft zijn been op een stoel, zijn gezicht staat heel verdrietig. Zó verdrietig, dat Lummechien meteen met een bange stem vraagt: „Wat is er, vader?”

Dan kijkt ze naar opoe. En opoe, die altijd lacht en altijd vrolijk is, heeft nu tranen in de ogen. Ze veegt ze wel gauw weg, en probeert weer tegen Lummechien te lachen, maar

Lummechien heeft het toch wel gezien. En daar schrikt Lummechien zó van, dat ze ineens niet meer denkt aan Rinus en de veterdrop.

„Bent u ziek, vader?” vraagt ze angstig.

Vader knikt, maar hij zegt niets.

„Ach, wichien,” zegt opoe, terwijl ze Lummechien naar zich toe trekt, „die arme vader had weer zo'n slimme pijn aan 't been. Hij moest zo maar ineens naar de dokter, midden in 't werk. En nou heeft de dokter gezegd dat hij drie weken naar bed moet.”

Lummechien kijkt van opoe naar vader. Moet opoe dáár nou om huilen? Vader heeft wel vaker op bed gelegen om zijn zere been. Maar ze hoort het al, er komt nog meer. „En als vader weer lopen mag, moet hij ander werk zoeken. Hij mag niet meer naar de fabriek, want daar moet hij nog te veel lopen.” O, dat is erg, begrijpt Lummechien wel. Ander werk zoeken, dat zal wel heel moeilijk gaan. En als vader geen werk heeft, hebben ze geen geld. Want opoe en Lummechien kunnen geen geld verdienen. Opoe is veel te oud en Lummechien veel te jong. En werk waarbij je niet hoeft te lopen, waar vindt vader dat?

Bedrukt pakt Lummechien haar boek uit de schoolbibliotheek. Ze gaat stil op haar plaatsje bij het raam zitten. Maar over haar boek heen kijkt ze naar het marktgewoel, en ze denkt . . .

„Ja,” hoort ze vader zeggen, „je vraagt je af of we niet beter in Rolde hadden kunnen blijven. Daar laten de mensen je toch niet in de steek, als je honger moet lijden . . .”

Honger lijden? Is het dan al zó erg? Met bange ogen kijkt Lummechien naar opoe. Maar kijk, nou lacht opoe toch weer. „Kom, kom, Berend, zó duuster is 't nog niet,” zegt ze. „Kom jong. Hij voedt de musjes op het dak, de vogeltjes op twijg en tak!”

Opoe trekt de gordijnen dicht, en gaat de tafel dekken.

„We bidden maar stil,” zegt vader, als opoe en Lummechien met gevouwen handen op het tafelgebed zitten wachten. Maar opoe schudt het hoofd.

„Nee, Berend, nee, jong,” zegt ze, „de Here luustert vandaag dubbel zo goed naar ons. Lummechien en ik mogen toch wel horen wat je te vragen hebt?”

Vader lacht. „Opoe, opoe,” zegt hij, „als we jóu toch niet hadden!” Maar hij doet wat opoe vraagt.

* *
*

's Avonds in bed denkt Lummechien pas weer aan wat die middag op de markt gebeurd is.

„Opoe!” roept ze. Zou ze even uit bed glippen, naar binnen? Maar nee, opoe wil niet hebben dat ze 's avonds uit bed komt.

„Opoe!”

Daar is opoe al. Ze gaat op de rand van Lummechiens ledikant zitten. Dat kraakt en knarst, want opoe is niet mager. Lummechien slaat haar armen om opoes hals. „Opoe, luister-es.” Ze vertelt wat ze die middag gezien heeft. Daar schrikt opoe van.

„Bemoei je maar niet met die jongen,” zegt ze. „'t Is een rare. O, o, wat bent er toch rare mensen in zo'n grote stad!”

HOOFDSTUK III

't Is woensdagmiddag en vader en Lummechien zitten in de tram. De drie weken zijn vijf weken geworden. Vijf weken heeft vader met zijn been op een stoel gezeten. Nu mag hij voor 't eerst weer buiten.

„Zitten we lang in de tram, vader?” vraagt Lummechien hoopvol. Zó vaak gebeurt dat niet; het is een feest om met vader samen op stap te gaan en over de drukke verkeersweg te rijden. In een onafgebroken rij razen de auto's voort; op deze weg wordt het zelfs 's nachts haast niet stil.

Vader schudt het hoofd. „Nee, Lumme, drie haltes maar. Als het niet om mijn been was, hadden we kunnen lopen.”

Vader kijkt nog eens op zijn papiertje. Daar staat een adres op, dat hij van een arbeider gekregen heeft, met wie hij op de verffabriek heeft gewerkt. O, als het toch eens wat worden mocht!

„Kom, Lummechien, we moeten eruit.”

Lummechien huppelt aan vaders arm. „Doet uw been nog pijn, vader? O, kijk eens dáár, wat mooi! Een park, vader, is dat een park? O, en kijk eens, madeliefjes in 't gras! En wat een prachtig beeld daar bij die sloot! Is dat een standbeeld, vader?”

Vader luistert maar half naar Lummechiens gepraat. Weifelend kijkt hij naar zijn briefje, en dan weer naar het hoge, licht geschilderde hek, dat toegang geeft tot een laan met hoge bomen. Ja, hier moet het toch wel zijn.

„Moeten we hier in?” vraagt Lummechien verbaasd. „Maar dat mag niet!”

Ze wijst op het bordje met Verboden Toegang.

Vader lacht. „Vooruit maar, Lumme, we wagen het erop.” Vlak achter het toegangshek staat een klein, houten huisje, een hokje is het eigenlijk maar. Er zit een loket in; dat staat open. Nieuwsgierig kijkt Lummechien ernaar, maar achter het loket is niemand te bespeuren.

„Dat is voor de portier,” zegt vader, „die moet hier de wacht houden. Vroeger gebeurde dat, denk ik.”

Ze lopen samen over de brede laan. Wonderlijk stil is het hier, zó stil, dat je er zelf stil van wordt. Liepen ze een paar minuten geleden nog op die drukke verkeersweg? Het is haast niet te begrijpen. Het lijkt wel een andere wereld.

Lummechien gaat er zachtjes van praten. „Vader, wie woont hier? En waar gaan we naar toe?”

Vader lacht maar een beetje. De dorre bladeren van verleden jaar, die niet allemaal door de wind weggeruimd zijn, ritse-len als hij er met zijn stok doorgaat. Ja, vader loopt nu met een stok, dat geeft hem steun.

„Ooo!” roept Lummechien ineens. Ze zijn de hoek van de laan omgegaan, en staan nu plotseling voor een groot huis. „Is dat een kasteel, vader?”

Het huis is hoog en breed, het heeft in het midden een stenen stoep van zes treden. Boven de brede voordeur hangt een ijzeren lantaren. De muren zijn begroeid met klimop. Dat rankt om de ramen heen, donkere rechthoeken, met gesloten luiken.

„Wonen hier mensen?” fluistert Lummechien. Ze durft niet hardop praten. Het is hier zó stil. Een paar duiven op de daklijst koeren zacht, en in de kleine vijver op zij van het huis zwemmen geluidloos twee grauwe eenden.

Plotseling wordt de stilte verstoord. In de laan, waar Lummechien en vader zoëven nog liepen, klinkt het geluid van een zware auto. Even later zien ze een vrachtauto verschijnen, een rode vrachtauto, hoog opgeladen met houten balken.

Zo vlug vader kan, loopt hij erheen. De chauffeur steekt zijn hoofd uit de cabine. „Moet u de opzichter hebben? Nee, dan moet u een eindje verder op zijn.”

Nu gaan ze in dezelfde richting als de vrachtauto. Lummechien kijkt nog eens om naar het oude huis, dat daar zo geheimzinnig en als betoverd tussen de hoge bomen staat. Jammer, ze had gehoopt dat ze dáár zouden moeten wezen. Ze had die hoge stoep willen beklimmen, om te zien wat er achter die grote, kale ramen verborgen zou zijn . . .

„Juist,” zegt vader, „híer moeten we zijn. Ik begreep er al niets van.”

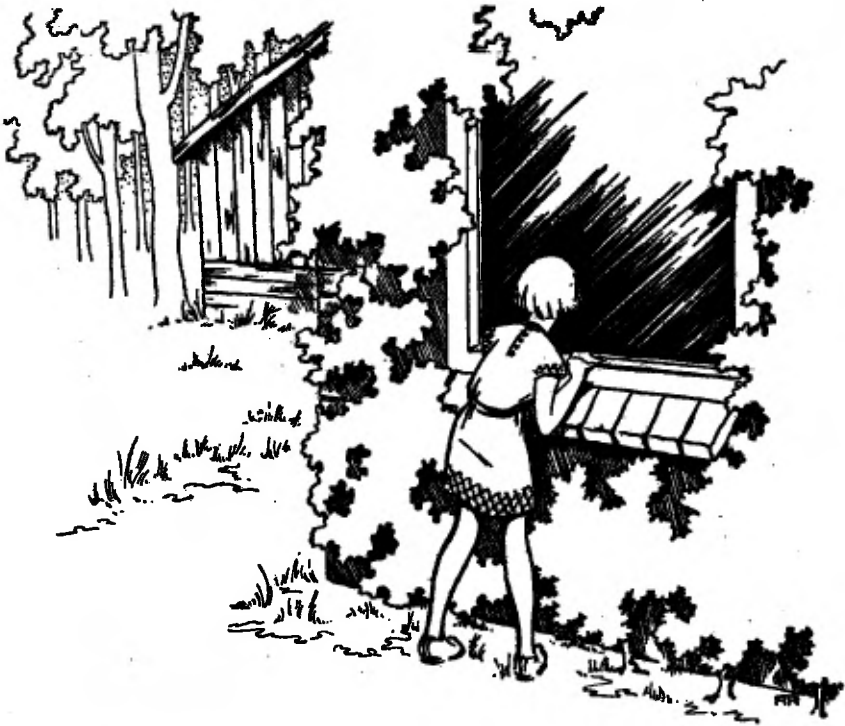
O, nu is alles ineens anders. Ze staan op een grote, open ruimte. De vrachtauto heeft gestopt, een paar mannen lopen er omheen en klimmen op de balken. Er staat nog een auto met grint, en stapels stenen wijzen erop dat hier gebouwd wordt. „Kijk,” zegt de chauffeur van de vrachtauto, „daar heb je de opzichter al.”

„Lummechien,” zegt vader, „ga jij maar wat in het park rondkijken. Ik moet even met deze meneer praten. Niet verdwalen, hoor!”

Zo gauw Lummechien kan, zoekt ze het oude huis weer op. Ze klimt op de stoep, en rekt zich uit om door de ruiten te kijken. Maar nee, de luiken zijn potdicht. Zou ze om het huis heen durven lopen?

Behoedzaam, op haar tenen, loopt ze over het grint. Maar het is heus niet nodig om zo zachtjes te doen, want ook aan de achterkant van het huis is geen leven te bespeuren. Daar zitten echter geen luiken voor de ramen. Lummechien drukt haar neus tegen het glas. Een lege, halfdonkere keuken met een pomp, dat is alles. En aan de andere kant van de achterdeur een lege, grote kamer. Lummechien ziet dat het behang in vellen van de muur hangt, en dat er gaten in de planken vloer zitten.

Het huis is maar oud en bouwvallig aan de achterkant, en

Lummechien loopt er teleurgesteld omheen, tot ze weer bij de stoep terecht komt. In haar eentje gaat ze zitten schommelen op de ijzeren ketting die tussen de stoepleuningen hangt. Ze denkt aan Rolde. Op de stoep van de bakker had je óók zulke paaltjes met kettingen. Daar schommelde ze na schooltijd altijd met Marchien en Janke...

Lummechien zucht. Wat blijft vader lang weg. Ze loopt in de richting van het bouwterrein.

Kijk, daar komt vader juist aan. De opzichter loopt met hem mee, en praat. Even staan ze stil. Dan geeft vader de opzichter een hand. „Kom, Lummechien, we gaan naar huis.”

Nu lopen ze weer samen in de brede laan.

„Er woont niemand, hoor,” zegt Lummechien. „Waarom woont er niemand in dat grote huis, vader?”

Ze moet een keer aan vaders jas trekken voor ze antwoord krijgt.

„O, dat grote huis? Daar heeft vroeger een rijke mijnheer in gewoond, lang geleden. 't Zal nu wel afgebroken worden, denk ik; 't is al heel oud.”

Ze gaan weer langs het portiershokje, en zoeken de tramhalte op. Af en toe kijkt Lummechien eens naar vaders gezicht. Dat staat zo blij. Zou vader weer werk hebben? Ze denkt aan het oude huis in het grote park. Als je in zo'n huis woonde, wat zou je dan fijn kunnen spelen. Dan was het hele park van jou alleen.

„Wat gaan ze daar bouwen, vader?” vraagt ze als ze in de tram zitten. Maar de tram is zo vol; vader beduidt haar dat ze wachten moet tot ze thuis zijn.

* *

*

Vol verbazing luistert Lummechien naar het verhaal dat vader aan opoe vertelt. Ja, vader heeft weer werk gevonden. Vader wordt nachtwaker op Clangendaal!

„Kijk,” legt vader uit aan opoe en Lummechien, „dat park en dat oude huis hebben daar jarenlang verwaarloosd gestaan. Maar nu wordt er een kwekerij van gemaakt, een grote kwekerij met allemaal schuren en broeikassen. Een paar weken geleden zijn ze ermee begonnen, ze zijn nu volop bezig met het lossen van de materialen. Overdag is er een opzichter. Maar 's avonds, als de werklui naar huis zijn, is er geen toezicht. En nu is het al een paar maal gebeurd dat er vreemden op het terrein zijn geweest; er is gestolen. Nu willen ze een nachtwaker hebben. Die moet van zes uur 's avonds tot zes uur 's morgens aanwezig zijn om toezicht te houden. Je hebt dat portiershokje wel gezien, Lumme, bij het inrijhek? Nou, daar moet ik 's nachts zitten, om te zorgen dat niemand het hek binnenkomt.”

Lummechien zet grote ogen op. „In dat leuke, houten huisje?” „Ja, en dan moet ik een paar keer per nacht het terrein controleren, maar verder kan ik aldoor zitten. Hoe vind je dat, opoe?”

Opoe slaat de handen in elkaar. „’t Is een wonder,” zegt ze, „Berend, jong, ’t is een wonder!”

Lummechien heeft nog honderd dingen te vragen. „Wanneer moet u dan slapen? En als er nou eens dieven komen?”

Vader lacht. „’k Ben niet zo bang, hoor Lummechien. En slapen doe ik overdag.”

Ja, ’t wordt nu een heel ander leven voor opoe, vader en Lummechien. Als Lummechien ’s morgens wakker wordt, is vader al een uur thuis. Dan slaapt hij in de achterkamer, en Lummechien en opoe doen heel stil, om hem niet wakker te maken. Als Lummechien om twaalf uur uit school komt, slaapt vader nòg, maar om vier uur zit hij bij de tafel. Dat is gezellig.

Lummechien loopt altijd hard uit school, nu ze weet dat vader thuis is. Ze drinken met z’n drietjes thee, en opoe maakt vaders brood klaar. Dat draagt Lummechien dan, in een geruit zakje. Ja, want iedere dag brengt ze vader weg, langs de drukke verkeersweg naar Clangendaal. De tram, dat zou te duur zijn iedere dag. En als vader Lummechien aan zijn arm heeft, en de stok in zijn hand, kan hij dat kwartiertje best lopen.

Soms blijft Lummechien een poosje bij vader zitten, in ’t portiershokje. ’t Is net een grappig, klein huisje. ’t Heeft aan de achterkant een deur, en als je daar door bent gegaan, is het net, alsof je in een grote kast zit. Een stoel en een krukje staan er, en dan is er nog een plank die je aan de wand kunt opklappen. Daar staat een petroliestelletje op. Op die plank legt vader zijn brood, en de krant, en zijn boeken. In de lange, stille nacht moet vader toch wat te lezen hebben! Lummechien gaat het eerst altijd een beetje gezellig maken in het hokje. Ze schudt vaders kussen op, en steekt het olie-

stelletje aan. Dan giet ze de koffie die opoe heeft meegegeven, in het emaille koffiepote. Nu heeft vader de hele nacht warme koffie.

En kijk, vader heeft intussen de lamp aangestoken, die tegen de muur hangt. Een zacht, gouden schijnsel verlicht het schemerige hokje. Buiten, op de weg, raast het verkeer langs. Trams bellen, vrachtauto's denderen over de weg. Maar hier, op zij van de grote weg, is het ineens wonderlijk stil. Het is net, of die geluiden uit een andere wereld komen. Een klein wereldje apart, waar alleen vader en Lummechien wonen, in een klein houten huisje. De brede laan met bomen ligt stil in de schemering. Overdag is hier beweging genoeg, want het werk is nu in volle gang. Maar 's avonds wordt alles weer stil. Dan gaat het hek dicht, en alleen het licht dat uit het portiershuisje schijnt, verraad dat er nog iemand op het terrein is.

„Kom, Lummechien,” zegt vader, „nu moet je naar huis. Het wordt donker, en anders wordt opoe ongerust.”

„Welterusten, vader,” zegt Lummechien. Dat is eigenlijk gek, want vader gaat helemaal niet slapen!

Dan stapt ze het deurtje uit. Ze klopt nog een keer op het raam van het loket. „Dag, dàg, vader!” En over de drukke weg holt ze naar huis, naar opoe, die met de avondboterham wacht.

HOOFDSTUK IV

„Ik ben lekker al twee keer naar 't circus geweest,” zegt Rinus triomfantelijk, „en jij niet!”

Lummechien stommelt met de boodschappentas de trap op. Daar zit Rinus natuurlijk weer, met een boterham in zijn hand. Hij heeft precies een rond gat uit de boterham met suiker gegeten, en is nu aan de korst bezig.

„Phh,” blaast ze, „ik wil niet eens! 't Zijn dierenbeulen, zegt mijn opoe!”

„Niks hoor,” doet Rinus verontwaardigd. Hij probeert met zijn tong de suiker van zijn neus te likken. „Ze maken wàt mooie kunsten. En ze mágge die dieren niet eens slaan van de pelisie!”

Lummechien gaat even op het andere hoekje van de traptree zitten, niet te dicht bij Rinus, die altijd een beetje vies ruikt. „Wat voor dieren hebben ze?” vraagt ze, toch wel wat nieuwsgierig.

Elke dag als ze vader wegbrengt, komt ze langs het circus, dat sinds een week zijn tenten opgeslagen heeft op het open veld naast de spoorbaan. Prachtige, grote tenten zijn het, en een rij glanzend geverfde woonauto's zetten het terrein af. Daar wonen zeker de circusmensen in. Uit de verte hoor je de muziek al, en de luidspreker, waaruit een luide stem de mensen naar de voorstelling lokt. Er zit een juffrouw achter een kassa, daar kun je kaartjes kopen. Maar hoe komt Rinus aan zoveel geld, om twee keer naar het circus te gaan?

„Eén keer heb ik geld van Arie gehad,” pocht Rinus, „die

verdient zat op de fabriek. En de andere keer ben ik d'r stiekem ingekomen."

Lummechien kijkt hem ongelovig aan.

„Ja, hoor, ik ben onder 't zeil doorgekropen. Toen kon je lekker alles zien. D'r was een paard met bellen aan, dat sprong heel hoog door een hoepel, wel tien keer achter elkaar. En later sprong d'r een juffrouw door en dan kwam ze vanzelf op dat paard z'n rug terecht. Een man met een tiggervel om sloeg met een zweep. Reuze, jô!"

„Zie je wel," zegt Lummechien kattig. „'t Zijn dierenbeulen!"

„Je bent niet lekker, meid! Hij sloeg dat paard niet, hij zwiepte zo maar in de lucht, om het op te hitsen. En toen kwam d'r een vent met een rooie neus, die joeg het paard weg, en maakte ze allemaal aan 't lachen."

Lummechien trekt haar neus op. „Ik dacht dat er echte wilde dieren waren, olifanten en tijgers."

„Die zijn er ook," zegt Rinus met overtuiging. „Je kan ze horen brullen als je er langs komt."

„Nou, en heb je die dan niet gezien?"

Lummechien gelooft Rinus niet. Hij zal wel weer aan 't opsnijden zijn. Misschien is hij er helemaal niet geweest.

„De olifant was ziek," zegt Rinus. „Maar die tijgers, oh, man, die kon je hier wel horen." Hij laat zich ineens van de tweede traptree afduikelen, en kruipt op handen en voeten door het halfdonkere portaal. Hij gromt, en doet een aanval op Lummechiens voeten, die ze verschrikt optrekt. „O, meid, die tijgers zijn zo vals! Ze slopen alsmaar om die man heen, met fonkelende ogen. En als-tie net deed of-tie ze wou slaan, gingen ze gauw mooi liggen. Grrr, grrrr!" blaast Rinus. „Ik vreet je op, ik verscheur je...!"

Lummechien kijkt hem verachtelijk aan. „Ik geloof er geen woord van," zegt ze.

Van de boventrap klinkt een schelle stem. „Kan je bedaren, Rinus!"

Rinus komt weer naast Lummechien op de trap zitten. „Gisteren is er een ontsnapt,” zegt hij met z'n hese fluisterstem. „Ja hoor, echt waar! Ze hebben 'm in de Javastraat weer gevonden, daar lag-tie op de stoep te slapen. Het gebeurt zo vaak dat er een ontsnapt. Daar kenne ze niks an doen, d'r is geen slot dat een tijger houwen kan.”

Hij duwt zijn donkere haarbos vlak bij Lummechiens gezicht. Hij spert zijn mond wagenwijd open, en klapt met zijn kaken. „Grrr, grrrr!” gromt hij.

Op de eerste verdieping gaat de deur van opa Braber open. Zijn dochter staat klaar om naar haar werkhuis te gaan. „Zit je dat kind weer te plagen?” zegt ze. „Ga maar gauw naar boven, Lummechien.”

Nu moet Rinus haar er wel door laten. Lummechien haast zich, ze wil gauw eten, en dan vlug naar Clangendaal. Ja, want vanmiddag heeft ze vrij. En op vrije middagen mag ze van de opzichter in het park spelen. Dan is vader er wel niet, maar dat geeft niet. Lummechien is de beste maatjes met de op-

zichter en de werklui. En alle mooie plekjes in het park zijn voor haar alleen.

Alles groeit en bloeit nu op Clangendaal, want het is volop zomer. Bloemen steken hun kopjes zo maar uit het lange gras, heel de verwaarloosde tuin om het oude huis is een bloeiende wildernis. De wilde rozestruiken staan tot vlak tegen het keukenraam.

Een paar dagen geleden is vader met een nieuwtje thuisgekomen. Het oude huis op Clangendaal zal weer bewoond worden! O, dat duurt nog wel even, want er zal het nodige aan vertimmerd en gerepareerd moeten worden. Maar als het dan klaar is, komt de directeur van de kwekerij er te wonen. „Hebben ze dan nog wel een nachtwaker nodig?” vraagt opoe. Maar daar maakt vader zich geen zorgen over. Het duurt nog zó lang. En trouwens, die directeur kan toch moeilijk de hele nacht in het portiershokje gaan zitten!

Als Lummechien die middag op Clangendaal komt, kijkt ze verbaasd op. Het oude huis staat nog net zo stil en onbewogen als altijd. Maar in het lege onbewoonde tuinmanshuisje, achter de garage, zijn de ramen hoog opgeschoven. Lummechien ziet er een vrouw aan 't werk met een emmer en een dweil. „Er zijn mensen in het tuinmanshuis,” zegt ze tegen de opzichter, als ze hem even later in de laan tegenkomt.

Hij lacht. „Ja, heeft je vader dat niet verteld? Er komt alvast een knecht van de kwekerij in te wonen. 't Huisje wordt nu schoongemaakt.”

Lummechien hoopt maar dat ze toch op Clangendaal mag blijven spelen, nu er zoveel veranderingen komen. Sinds ze zo'n prachtig speelterrein heeft, mist ze het dorp en het Rolder bos niet meer zo erg als in het begin. Nergens is het zo mooi als hier. Alleen — ze moest een speelkameraadje hebben. Je kunt in je eentje maar zo weinig spelletjes doen. Lummechien heeft aan vader gevraagd of ze eens een paar meisjes van school mee mag brengen. Maar dat vindt vader

niet goed. Hij denkt dat de opzichter dat niet zal toestaan, vreemde kinderen op het terrein. Nee, daar wil vader niet aan beginnen.

En dus speelt Lummechien maar alleen. Ze is al een paar dagen bezig met het bouwen van een huisje, een huisje van takken en bladeren. Vlak tegen de muur, die het park aan de achterkant van de buitenwereld afscheidt, heeft ze op een kleine, open plek een tuintje met een huisje gemaakt.

't Is natuurlijk maar heel klein, een pop zou er misschien net in kunnen wonen. 't Is een prieeltje van takken, afgedekt met bladeren. Binnenin ligt een baksteen, dat is de tafel. Daar liggen twee groene blaadjes op, dat zijn de borden. En op die borden heeft Lummechien een paar rode bessen gelegd, van die vergiftige, die je niet kunt opeten. Vier grote kiezelstenen zijn de stoelen.

En om het huis heen is de tuin. Die heeft ze mooi rechthoekig aangelegd, met paden en polletjes gras. Met haar vingers heeft ze de paadjes gladgeharkt; het ziet er allemaal zo keurig uit. Er staan kleine plantjes omheen, die heeft ze losgewroet uit het bos. 't Lijken nu echte, kleine struiken. Er moest eigenlijk nog een vijvertje in. Maar hoe maak je dat? Hè, hè, Lummechien zucht ervan. Ze kijkt naar haar handen, die pikzwart zijn van het wroeten in de grond. Haar jurk is ook lang niet schoon meer. Gelukkig maar dat opoe niet zo streng is!

Lummechien speelt dat ze met opoe en vader in het huisje woont, in het huisje midden in 't bos. Kijk, nu zitten ze aan tafel. En dan wandelen ze in de tuin, en ze gaan naar 't dorp. Maar dan moeten de paadjes weer geharkt worden, daar is overheen gelopen.

In de verte slaat de torenklok vijf slagen. Lummechien schrikt ervan? Is het al zó laat? Dan moet ze nodig naar huis. Dat is jammer, nu moet ze haar huisje in de steek laten. En het duurt misschien wel een week eer ze hier weer kan komen.

Verbeeld je dat iemand het dan gevonden heeft in die tijd, en stukgemaakt! Verbeeld je dat er in het tuinmanshuis jongens komen wonen, van die nare jongens als Rinus, die alles kapotmaken. Nee, het is toch helemaal niet leuk dat er nu mensen in het park komen wonen. Nu is het niet meer van haar alleen.

Lummechien veegt het zweet van haar voorhoofd. Ze heeft dorst. Wacht, in vaders kannetje zit nog wel wat koude koffie van gisteren. Lummechien weet wel waar de sleutel van het portiershokje is; die mag ze wel even halen bij de opzichter. Daar haalt vader hem ook altijd 's avonds, en 's morgens geeft hij hem weer af.

Ze drinkt gulzig van de koude koffie. Hè, dat smaakt lekker! En ineens krijgt Lummechien een idee.

Tussen vaders spullen zoekt ze naar een potlood en een stuk papier. Zulke dingen moet vader altijd bij de hand hebben; er komen soms boodschappen die hij 's morgens aan de opzichter moet doorgeven.

Met grote, duidelijke letters schrijft Lummechien op het papier:

*Dit huisje is gemaakt door Lummechien
Geuchies, oud 10 jaar, Dapperstraat 149A.
Wie het vindt mag het niet stukmaken.*

Ze zoekt haar speelhuisje weer op, en ze legt het stuk papier op het stenen tafeltje, onder de bordjes met bessen. Ziezo, nu weet iedereen dat het van haar is.

HOOFDSTUK V

„Hei daar, jô, maak dat je wegkomt!”

Boos doet ome Jèn, de marktkoopman, een uitval naar Rinus. Rinus zit op zijn hurken bij de bak met levende paling, en port er met een stokje in. Maar als ome Jèn een vuist in zijn richting opsteekt, maakt hij gauw dat hij wegkomt. Met de harde knuisten van ome Jèn heeft Rinus al eens eerder kennisgemaakt.

Zwarte Cor is bezig de kraam af te breken. Het is zes uur, de marktkooplui gaan naar huis.

„Heb-ie wat voor me, juf?” bedelt Rinus.

Zwarte Cor grabbelt in een kist, en gooit Rinus een beurse appel toe. Daar gaat hij mee op de stoeprand zitten. Hij bijt de beurse plekken eruit, en probeert hoever hij ze wegspuwen kan.

„Wat een nep,” schreeuwt hij tegen Cor. Maar die is alweer druk aan de gang, en hoort hem niet.

Rinus verveelt zich. Er is niemand thuis. Vader en moeder zijn met Arie en Kees naar het circus. Dat geeft twee voorstellingen op een avond, een om zes uur en een om negen uur. Ze zijn naar de eerste voorstelling, en Rinus is het lege huis uitgelopen om op de markt wat vertier te zoeken. Maar de markt is afgelopen, daar is niets meer te beleven.

Rinus is kwaad, omdat hij niet mee mocht naar 't circus. Hij wil de voorstelling best voor de derde maal zien! Maar moeder vindt het niet nodig, 't kost geld genoeg.

Fluitend slentert Rinus naar huis. Kijk, daar heb-ie die meid van de benedenburen, die heeft d'r vader weggebracht.

„Ga je mee buiten spelen?” vraagt hij.

Maar Lummechien schudt het hoofd. „Nee, mijn opoe wacht met het eten, en dan moet ik m'n sommen ook nog maken.” O ja, eten, dat moet Rinus ook nog. Hij bonkt de trap op. In de keuken heeft moeder een bordje met brood klaargezet, en een beker melk. Staande propt Rinus het brood naar binnen; hij spoelt het weg met grote slokken. En dan gaat hij maar wat met zijn meccanodoos zitten spelen.

Na een uurtje heeft hij daar ook al geen zin meer in. Hij draait aan de knoppen van de radio, zodat de geluiden gilend door de stille kamer snijden. Lekkere herrie is dat!

Dan hangt hij weer een poosje uit het raam. Hij schreeuwt tegen een paar jongens die voorbijkomen. 't Is al acht uur, nou duurt het niet meer zo lang tot ze thuiskomen. 't Is 's avonds nog lang licht, maar nu begint toch de schemering te vallen.

Rinus gaat op de trap zitten, op hun eigen bovenste trap. Daar is het altijd schemerdonker, zelfs bij klaarlichte dag. Hij luistert naar de geluiden van de benedenburen. Als de deur van de huiskamer opengaat, hoort hij dat Lummechien een versje van school zit te zingen. Ze kent de woorden zeker nog niet goed, want iedere keer zingt ze „mmm - mmm - mmm” er tussendoor. Hij hoort hoe opoe naar de keuken gaat, en de ketel laat vollopen. Het gas ploft aan, en opoe rammelt met het vaatwerk. Nu gaat ze koffie malen, hij ruikt het.

Rinus grinnikt. Wacht, als nou die ouwe vrouw straks over de gang loopt, zal hij haar es lekker aan 't schrikken maken! Ze weet niet dat hij op de trap zit.

Met de koffiepote in haar hand loopt opoe door het schemerdonkere gangetje. En dan ineens... „Boe-oe!!” toetert een schorre stem vlak bij haar oor. Een gil klinkt door het stille huis, een geluid van brekend aardewerk, en de smak van een zwaar lichaam. De kamerdeur vliegt open.

„Opoe, opoe, wat doe je?” schreeuwt een angstige stem.

„Opoe!!”

In een flits ziet Lummechien Rinus voorbijschieten, zijn voeten roffelen de tweede en eerste trap af, de voordeur valt bonkend achter hem dicht.

„Opoe,” schreit Lummechien. Ze wringt langs opoe heen om het ganglicht aan te knippen. Daar ligt opoe, half tegen de muur. Haar hoofd hangt wat achterover, haar mond staat open. De damp slaat van haar rok en haar zwarte kousen. Met straaltjes loopt het bruine vocht langs de witte gangmuur.

„Opoe!” Radeloos sjort Lummechien aan opoes dikke armen. Maar de oude vrouw geeft geen antwoord. Snikkend gaat Lummechien op de onderste trede van de trap zitten. Wat moet ze doen? Boven is er niemand thuis. Zou opoe...?

Ze durft niet verder te denken. Maar ze durft hier ook niet te blijven, alleen met opoe. Ze holt de trap af. En op de deur van de eerste verdieping slaat ze een roffel met haar vuisten.

„Buurman, buurman Braber, mijn opoe is gevallen, mijn opoe...”

Oude Braber komt haastig aansloffen. „Anna - niet - uis,” hakkelt hij. Hij gaat nog harder beven. Och, wat is dat erg, nu is zijn dochter niet thuis. Nu is Lummechien alleen in huis met een oude, beverige man en met opoe, die misschien... De oude buurman strompelt naar boven, achter Lummechien aan. Opoe ligt nog net zo, 't is nu net alsof ze een beetje hijgt. „Water,” zegt oude Braber.

Haastig haalt Lummechien een glas water. Samen met de stramme, oude buurman knielt ze bij opoe neer. Maar het gelukt hun niet opoe te laten drinken. Het water loopt langs opoes gezicht naar beneden.

„Is opoe dood?” snikt Lummechien.

De oude man pakt haar bij de arm. Hij schudt het hoofd.

„Jij - vade - hoepen,” stamelt hij. „Flinke - meid - zijn, hard lopen.”

„Ja, ja!” knikt Lummechien. „Ik ga al. Blijft u dan bij opoe?” Hij knikt. „Opoe - staks - bete,” zegt hij in een poging om haar gerust te stellen.

Nu loopt Lummechien zoals ze nog nooit gelopen heeft. Ze draaft langs de drukke weg, zonder ook maar even stil te staan. Haar mond is kurkdroog, haar hart bonst alsof het uit haar lijf wil springen. Maar ze durft niet stilstaan. Nog twee zijstraten — nog één — de brug over. O Here Jezus, laat opoe niet dood zijn. O Here Jezus, laat opoe weer beter worden, laat opoe weer beter worden...

* * *

Vader zit rustig in zijn portiershokje. Bij het licht van de olielamp leest hij de krant. Zijn been ligt op het krukje, met een kussen eronder. Nu hij er niet zoveel op behoeft te lopen, bezorgt het hem minder pijn en last dan vroeger. Straks, om negen uur, gaat hij de eerste ronde over het terrein doen.

Vader vouwt de krant op. Hij zit stil, en mijmert. Vandaag is de meesterknecht, die het tuinmanshuisje zal gaan bewonen, op het terrein geweest. Tot zijn verrassing heeft vader hem herkend als een van de mensen, die hij 's zondags geregeld in de kerk ziet zitten. Van Buren heet hij; hij is al gauw een praatje komen maken in het portiershokje. En tot vaders grote geruststelling heeft hij meteen de vrees weggenomen dat het nachtwakersbaantje nu overbodig zal worden.

„Welnee, Geuchies, een nachtwaker zullen we zeker voorlopig nodig hebben. Misschien wel voorgoed, ik weet niet wat meneer van plan is. En anders — er is straks zóveel personeel nodig, er is allicht voor jou wel een baantje te vinden. Ik beloof je dat ik er met meneer over zal praten, als 't zover is.” Vader is dankbaar. Stel je voor dat hij hier op Clangendaal kan blijven! Hij is van het park gaan houden, het is een stuk vrije natuur in de huizenmassa's van de grote stad, waar vader zich nog zo slecht thuis voelt. Morgen zal Van Buren met

zijn gezin het tuinmanshuis betrekken; dat is wel een gezellig idee.

„Vader!!” Een harde schreeuw doet hem uit zijn gepeins opschrikken. Wat is dat nou? Dat lijkt de stem van Lummechien wel.

Vader springt zo snel overeind, dat het krukje omver tuimelt. Hij gooit de deur van het portiershokje open. Ja, daar staat Lummechien, achter het hek. Ze pakt de spijlen beet, en hijgend snikt ze: „Vader, kom gauw naar huis, opoe is zo gevallen, opoe is zo gevallen . . . en 't lijkt net, of ze dood is . . . en buurman Braber zei dat ik u moest halen . . .”

Geschrokken ontsluit vader het hek.

Lummechien valt in zijn armen. „O vader, 't is zo erg . . .” Ze vertelt alles, en vaders gezicht wordt ernstig. „Lumme, Lumme, wat is dat nou!” Hij heeft zijn jas al aan. „Ik vlieg al, ik ga al, met de tram ben ik er zo.”

Lummechien is in vaders stoel geploft en snikt met het hoofd op de plank. „O vader, als opoe maar niet . . .”

Vader laat haar wat drinken. „Och, wichien,” sust hij, „zó erg is 't misschien niet.” Hij streelt Lummechien over 't hoofd. „Ga maar gauw met vader mee, in de tram.” Maar ineens bedenkt hij zich. „Och, dat is waar ook. Om halftien zal er een rol met tekeningen gebracht worden, voor de opzichter. Hoe moet dat nou?”

Aarzelend blijft hij staan. Maar Lummechien pakt zijn hand. „Ga nou maar, vader,” dringt ze, „ga nou maar. Ik blijf hier zolang wel oppassen. Toe, vader, ga nou . . .”

In de verte klinkt de bel van een tram.

„Vooruit dan maar,” zegt vader, „het moet. Ben je niet bang, Lumme? Hier hangt de sleutel van het hek. Ik ben zo gauw mogelijk terug, en anders stuur ik iemand van de bureu.”

Vader is al bij het hek. Lummechien ziet dat hij net de tram nog halen kan. En dan blijft ze alleen achter in het portiershokje, in vaders stoel.

HOOFDSTUK VI

Roerloos staan de bomen op Clangendaal. Het is in de laan nu wel helemaal donker. Af en toe ritselt een late vogel in de bladeren, en dan is alles weer stil.

Lummechien kijkt door het zijraampje. Op de weg ziet ze de auto's en de trams voorbijrazen; ze hoort de voetstappen en de stemmen van de mensen die onder de bomen op het smalle trottoir lopen, dat langs het park ligt. Als ze die kant maar op kijkt, voelt ze zich niet zo alleen. Maar door de voorruit kijkt ze regelrecht de donkere laan in, hu!

Zou vader er nu al zijn? En opoe kan toch niet op de gang blijven liggen? Wie moet vader helpen om opoe op te tillen, ze is zo zwaar. Oude Braber kan dat vast niet. Als de bovenbuurman nou in die tijd maar thuisgekomen is . . .

Lummechien ziet weer opoes gezicht voor zich, opoes lieve gezicht met de rimpeltjes. Zo raar en bleek lag ze daar op de gang. Lummechien huivert. Zou opoe naar 't ziekenhuis moeten? Misschien ligt ze nu al op zo'n akelige draagbaar, die in de auto van de Geneeskundige Dienst wordt geschoven. Lummechien heeft dat wel eens gezien op straat, toen er een ongeluk was gebeurd.

Een jongen stopt bij het hek van Clangendaal, en zet zijn fiets er tegenaan. Hij drukt op de bel, het snerpt door het portiershokje. In zijn hand houdt hij een kartonnen rol.

Dapper stapt Lummechien naar het hek. Ze draait de sleutel om. „Vader is even weg,” zegt ze. „Geef maar hier.”

De jongen lacht. „Mooi zo, maar nou moet je nog aftekenen ook.”

Lummechien neemt de rol met tekeningen en het papier mee naar binnen. En met grote letters schrijft ze haar naam onder aan het papier: L. Geuchies.

De jongen fietst fluitend weg. Lummechien is weer alleen. Ze kijkt op de wekker die op een hoekplankje staat. 't Is nog niet eens halftien, en toch lijkt het alsof ze hier al héél erg lang zit.

Lummechien wordt slaperig. Ze geeuwt, en laat het hoofd even op de armen zakken. Maar met een ruk richt ze zich weer op. Slapen, dat mag niet. Ze moet hier de wacht houden. Stel je voor dat nu juist die rijke meneer van de kwekerij zou komen, die meneer die in het grote huis gaat wonen. Als hij dan zou zien dat ze hier zat te slapen, nou, dan zou vader misschien wel ontslagen worden. Nee, dat mag niet.

Lummechien spert haar ogen wijd open. Gek is dat, het lijkt net of er een rij mannen langs de oprijlaan staat. Lange, dunne mannen. Maar dat kan niet, het zijn gewoon boomstammen. Een windvlaag ritselt door de bomen. Maar tegelijk is er nog een ander geluid. Er knerpt iets over het grint.

Met ingehouden adem luistert Lummechien. Ja, nu hoort ze het duidelijk. Daar loopt iemand...

Haar mond wordt droog. Ze gaat roerloos rechtop zitten, en klemt de handen in elkaar. Duidelijker nu klinkt het geschuifel over het grint. 't Is net alsof er iemand tegen het portiershokje aan loopt. Ja, de wanden trillen een beetje. O, nu hoort ze het aan de andere kant, bij de deur.

Lummechien durft zich niet te verroeren. Zou daar een dief zijn, die door het hek geslopen is of erover geklommen? Vader heeft verteld dat er al tweemaal dieven op het terrein zijn geweest, toen er nog geen nachtwaker was.

Lummechien kijkt in de vlam van de olielamp. Haar lip trilt. Kwam vader nu maar...

Dan, ineens, hoort ze een zacht gegrom. Iets zwaars schuift langs de planken wanden.

„Vader!” schreeuwt Lummechien. Haar ogen spert ze wijd open van ontzetting. En ineens flitst het door haar heen: een tijger! Een tijger is ontsnapt uit het circus, en nu sluipt hij hier om het huisje. D'r is geen slot dat een tijger houwen kan, zegt Rinus.

Lummechien knijpt haar ogen stijf dicht. „Here, jaag alstublieft die tijger weg,” smeekt ze. „Here, maak dat hij weggaat. Ik ben zo bang . . .” Je mag toch alles aan de Here vragen. Hij is toch veel sterker dan een tijger. „O Here, laat hij weggaan, laat hij weggaan . . .”

Het hek knarst, en tegelijk klinkt een luid geblaf door de stilte. Lummechien tilt het hoofd op. Kan dat, kan een tijger blaffen als een hond? Dan ziet ze ineens, vlak voor zich in het donkere vierkant van het raam, een grote, zwarte kop. „Woef, woef!” En tegelijk hoort ze een stem: „Vort, beest, wat doe je hier!”

O, die geruststellende stem van haar eigen vader! Lummechien snikt van opluchting. Ze ziet hoe vader met zijn stok de grote lobbes van 'n hond van het terrein jaagt. Ze tuimelt haast uit de deur van het portiershokje. „O vader, en ik dacht dat het een tijger was; o vader, ik dacht dat er een tijger ontsnapt was!”

Ze klemt zich aan vader vast en huilt en lacht tegelijk. En vader trekt haar op zijn knie, en aait haar over 't haar. „Maar Lumme, maar gek wichien, hoe kan dat nou? D'r lopen toch geen tijgers door de stad! Die hond is zeker binnen het hek gekomen toen je die tekeningen aanpakte!”

Lummechien heeft heus niets gezien. Nou ja, dan is hij er zeker overheen gesprongen. Ze duwt haar hoofd tegen vader aan. Maar ineens veert ze op. „Hoe is 't met opoe?” O, hoe heeft ze opoe kunnen vergeten!

„Dat valt gelukkig erg mee, Lumme! Toen ik thuiskwam, stond de doktersauto voor de deur. Anna Braber was in die tijd thuisgekomen; die had met haar vader samen zo goed en

zo kwaad als 't ging opoe in een leunstoel gesjord. Toen was ze trouwens alweer bij kennis. Maar Anna zag dat opoes been verbrand was door de hete koffie, en is gauw de dokter gaan waarschuwen. En die kwam toen net tegelijk met mij de deur in."

„En moet opoe nou naar 't ziekenhuis?"

„Welnee, wichien! De dokter heeft het been in de zelf gezet. Opoe moet er een paar dagen mee blijven zitten. Maar verder mankeerde ze niets. Ze was zeker ergens over gestruikeld, en toen is ze flauw gevallen van de schrik omdat ze haar been brandde. Ze weet het zelf niet meer."

Lummechien springt overeind. „Nee, hoor vader!" roept ze fel. „Rinus deed het! Ik zag Rinus de trap afhollen, hij had vast opoe aan 't schrikken gemaakt."

Vader haalt zijn schouders op. „Wie zal 't zeggen, hij is er

toe in staat. Maar opoe zei er niets van. Lumme, nou moet je naar huis. Oude Braber en Anna zijn zolang bij opoe. Durf je wel alleen?"

Natuurlijk durft Lummechien alleen, op straat branden immers alle lichten. Ze geeft vader nog een extra pakkerd, en hij brengt haar het hek uit. Ze zwaaien nog lang tegen elkaar, en Lummechien ziet vader weer verdwijnen in het portiershokje.

Die vader, die durft! Lummechien zou voor geen geld van de wereld een hele nacht alleen op Clangendaal durven blijven. Ze denkt weer aan het gegrom en geschuifel, en rilt. Hu, de nacht is zo lang en de straatlantarens blijven niet branden. Met een licht hart loopt ze verder. Dus opoe is niet erg ziek. Wat is dat fijn! Maar wie moet nou morgen het eten koken en werken, als opoe niet lopen mag?

Ze komt langs het circus. Hoor de mensen eens juichen en lachen, de tweede voorstelling is nog in volle gang. In het licht van de schijnwerpers ziet Lummechien de geschilderde tijger op het reclamedoek. Zijn muil met de puntige hoektanden is wijd opengesperd, zijn tong hangt als een grote, bloedrode lap uit zijn bek. Onder het reclamedoek zit de juffrouw te staren, in haar hokje met de kassa. 't Lijkt net alsof de tijger over haar hoofd springt.

Lummechien begint hard te lopen, ze verlangt ineens zo erg naar opoe.

Wat is het thuis allemaal vreemd! Er hangt een lucht van eau de cologne in de kamer, en buurman Braber zit in vaders stoel te knikkebollen over de krant. Anna loopt door de kamer, maar Lummechien vliegt langs haar heen naar de alkoof, naar opoes bed. En wat raar, dan moet ze zo maar ineens huilen. Snikkend valt ze op haar knieën voor het bed. „Opoe, o opoe!"

„Och, mien wichien," sust opoes stem. „Heb ik je dan zo aan 't schrikken gemaakt! Opoe is al haast weer beter, hoor!"

Maar dat kan natuurlijk niet waar zijn. Anna vertelt dat de dokter het been verbonden heeft.

„Doet het pijn?” vraagt Lummechien medelijdend.

Opoelacht. „Niet zo slim meer, hoor Lummechien. 't Is maar goed dat opoe dikke, eigengebreide kousen draagt, en geen nylons.”

Lummechien krijgt een glas melk van Anna. Ze treuzelt een beetje, het is zo vreemd en leuk om zo laat op te zijn. Oude Braber vertelt stamelend over zijn witte muizen; ze hebben weer jonkjes, en hij wil dat Lummechien mee naar beneden gaat om die te bekijken. Maar Anna wil het niet hebben.

„'t Kind moet nodig naar bed, vader, en u ook.” Anna praat tegen de oude man alsof hij een kind is, en hij doet ook direct gehoorzaam wat zij zegt; raar is dat.

Als Anna haar vader beneden gebracht heeft, komt ze nog even boven. „Hebt u nou niets meer nodig voor de nacht, buurvrouw?” vraagt ze.

Opoel kijkt haar dankbaar aan. „Je bent een beste meid,” zegt ze, „maar nou kan Lummechien wel verder voor mij zorgen. M'n zoon komt morgenvroeg om halfzeven alweer thuis trouwens.”

Ineens denkt Lummechien aan Rinus. „'t Was Rinus z'n schuld!” roept ze. „Ik zag Rinus weghollen, hoor opoe!”

Opoel weet het niet meer. En als Anna allerlei kwade streken van Rinus gaat vertellen, verdedigt opoe hem nog. „Och, wichen, je moet denken, zulke jongens hebben in de stad de ruimte niet. Waar moeten ze spelen?”

Ja, dat is allemaal wel waar, maar Anna vindt toch maar dat ze akelige bovenburen hebben. En opoe vertelt van hun huisje in Rolde, en van het lapje grond waarop vader aardappels verbouwde, en van de muurbloemen en Oostindische kers, die om de bank voor 't huis groeiden. Kijk, daar wordt Lummechien nu weer een beetje verdrietig van. Als ze in bed ligt, moet ze er nòg aan denken. Aan Marchien, met wie ze altijd

op de Brink speelde, met wie ze eikels raapte om aan vaders boer te verkopen, voor de varkens.

Maar ineens schaamt ze zich. Ze heeft haar gebedje vergeten! Ze heeft de Here niet eens bedankt omdat opoe alleen maar 'n klein beetje ziek is. Lummechien laat zich uit bed glijden. Ze doet haar gebedje. En als ze al amen gezegd heeft, voegt ze er gauw nog aan toe: „. . .en ook omdat de tijger een hond was!”

HOOFDSTUK VII

Opoe loopt alweer door 't huis, haar been is haast weer beter. De eerste dag is Lummechien van school thuisgebleven, om te werken en de boodschappen te doen. Maar ze mag niet lang verzuimen, ze is altijd nog wat achter bij de andere kinderen, omdat ze van een andere school komt.

„Lumme,” zegt vader als ze om vier uur uit school komt, „ik heb een verrassing voor je!”

Lummechien kijkt verbaasd.

„Ja, een brief!”

Lummechien draait de brief, die uit vaders zak komt, nieuwsgierig om en om. Wat een mooi, roze envelopje, met een plaatje erop. Maar wie stuurt háár nou een brief?

Vader lacht. „Zou je hem niet eens openmaken?”

Nu leest Lummechien, en een vuurrode kleur trekt over haar gezicht. Haar lippen bewegen, en haar ogen vliegen snel langs de regels.

Lieve Lummechien,

Ik heb je huisje gevonden in het park, en ik heb het niet stukgemaakt. Kom je met mij spelen, dan maken we het samen nog mooier. Ik heet Eefje van Buren, en ik heb geen vriendinnetje, omdat wij pas verhuisd zijn naar het tuinmanshuis op Clangendaal. Kom je morgen? Ja? Dááág!

Eefje van Buren.

Vader en opoe moeten het briefje ook lezen. En Lummechien kan bijna niet wachten tot het woensdagmiddag is. „Hoe ziet ze eruit, vader? Is ze net zo oud als ik?”

Ja, dat weet vader allemaal niet zo goed. Hij weet alleen dat de mensen in het tuinmanshuis drie kinderen hebben: twee grote jongens die straks op de kwekerij komen, en een meisje dat wel zowat van Lummechiens leeftijd lijkt te zijn.

„Ze heeft twee lange vlechten, nou, wel tot de grond,” plaagt vader.

Maar daar gelooft Lummechien niets van. Dat zegt vader natuurlijk omdat Lummechien zelf zo graag vlechten wil laten groeien. Maar dat gelukt nooit. Iedere keer als haar piekharen weer een beetje lang zijn, laat opoe ze afknippen. „Vort, wichien, je bent er net een van de scharensliiep!”

Eefje heeft heus vlechten, al hangen ze dan niet tot de grond. En Eefje is al net zo blij met een vriendinnetje als Lummechien. Heel de lange woensdagmiddag spelen ze in het park. Ze maken een vijvertje bij het huisje, van een oud biscuitblik dat ze in de grond graven. Er komen planten omheen, en een wegje met grint gaat van het huisje naar de vijver. Lummechien legt een paar klimopbladeren op het water, dat zijn de bladeren van de waterlelies. O, en nu wordt het nog véél mooier. Want Eefje haalt uit haar speelgoedkast twee hele kleine plastic popjes. Die zijn zó licht, ze wegen haast niets. Ze leggen er een heel voorzichtig op een klimopblad, en dan zingen ze samen met lange uithalen:

„Zie goud-dochtertje gaat va-a-a-a-aren,
va-a-a-a-aren op een lelieblad . . .”

Maar goud-dochtertje glijdt van het lelieblad af, pardoes in de vijver. Ze blijft drijven, dus gevaar voor verdrinken is er niet. In een blad gerold wordt ze thuisgebracht en in bed gestopt.

Een klokje klingelt met hoog, schel geluid door het park.

Lummechien kijkt verbaasd op. „Waar komt dat vandaan?” „Dat is de bel boven op ons huis,” zegt Eefje. „Heb je die niet gezien? Die wordt geluid als het vijf minuten voor vijven is. Straks gaat hij wéér, dan is het vijf uur. En 's middags luidt moeder hem ook, voor het schaften.”

„O, maar dan moet ik naar huis!” schrikt Lummechien; „want straks ga ik mijn vader weer wegbrengen.”

Eerst gaat ze zich nog even wassen, aan het kraantje achter het tuinmanshuis. Eefjes moeder belooft dat ze op een andere keer een boterham mag blijven eten. Nú kan dat niet, want opoe weet het immers niet.

Lummechien huppelt langs de weg. Wat is nú alles fijn! Ze heeft een echt vriendinnetje, en volgende week gaat ze weer op Clangendaal spelen.

* *
* *

Maar 't wordt allemaal nog veel fijner. Want als 't weer woensdag is, gaat opoe ook mee. Mevrouw Van Buren heeft tegen vader gezegd dat ze graag eens met opoe willen kennismaken.

De meisjes spelen in 't park, terwijl opoe en Eefjes moeder op de bank achter 't huis thee drinken. En om vijf uur komt vader; hij is expres een uurtje eerder gekomen, om opoe het park te kunnen laten zien.

Ze wandelen langzaam door de laan, de vier grote mensen en de twee kinderen. Opoë moet het huisje van Lummechien en Eefje zien. Opoë moet het grote huis zien, dat nog even verlaten en stil staat te dromen als altijd. Komt die rijke meneer er te wonen? Vast wel, maar wannéér, dat weet Van Buren ook niet.

Als ze weer op de bank achter 't huis zitten, zucht opoe diep. „Berend, Berend, wat een weelde, jong!”

Och, vader weet het óók wel. Opoë heeft vanmiddag haar hart weer opgehaald. Opoë is geen mens om in een straat te

wonen met hoge, stenen huizen, op een donkere trap met een heleboel burens om haar heen, en boven haar hoofd en beneden haar. Maar ze klaagt en moppert niet, o nee, ze is trouw met vader en Lummechien meegegaan naar de stad, om voor hen te zorgen.

Vader kijkt eens naar haar, en naar zijn bleke, sprietige Lummechien. Sinds ze veel op Clangendaal speelt, krijgt ze gelukkig weer wat kleur op haar wangen.

„Mogen we even de bel luiden, moeder, één keertje maar?” bedelt Eefje.

Dat mag, er zijn nu toch geen werklui meer op het terrein. Samen klimmen ze de smalle zoldertrap op, Eefje en Lummechien. Er zit een gat in het dak, daar hangt een touw doorheen. Om beurten trekken ze eraan. En de grote mensen, op de bank, horen de klanken van het kleine klokje boven hun hoofden door de stille zomeravond. Och, wat is dat mooi . . .

Dan brengen opoe en Lummechien vader in zijn portiershokje, en door de drukte van de stad lopen ze weer naar huis.

* *
*

Lummechien heeft al een paar dagen gemerkt dat er iets bijzonders aan de hand is. Vader en opoe praten druk met elkaar, maar als Lummechien binnenkomt, houden ze op. Vader kijkt soms zo naar haar, zo anders dan gewoon. Een beetje geheimzinnig lachend. Lummechien weet eigenlijk niet goed hoe ze het zeggen moet. Maar 't is net alsof er iets nieuws in de lucht hangt. Dan komt de dag dat Lummechien het te horen krijgt. En het nieuws is zó heerlijk, dat Lummechien het eerst helemaal niet geloven kan.

„Wij op Clangendaal wonen? Wij?” Ze schreeuwt het uit. Ze stompt vader tegen zijn borst. „Toe vader, doe niet zo flauw, dat kan toch nooit!”

Maar het kan wèl. Opoë, vader en Lummechien mogen gaan

wonen in het kleine huisje, dat achter aan de garage vastgebouwd is. Daar heeft heel vroeger, toen er nog mensen in het grote huis woonden, de koetsier in gewoond.

„Van Buren heeft met meneer gepraat,” zegt vader, „en een goed woordje voor mij gedaan. Nu houd ik mijn baantje als nachtwaker, en straks, als de kwekerij klaar is, word ik er stoker bij. Dan moet ik in het ketelhuis de centrale verwarming voor de kassen stoken. Nou, Lumme, wil je wel?”

Of Lummechien wil! Ze is er helemaal sprakeloos van. Ze staart van vader naar opoe. Maar wat is dat, huilt opoe? Een paar dikke tranen lopen langs haar gerimpelde wangen. Ze veegt ze af met haar zwarte schort.

„Opoe wil niet,” plaagt vader, „opoe kan niet van Rinus scheiden. Jij wel, Lumme?”

„Poeh!” blaast Lummechien opgewonden, „de hele Rinus kan me gestolen worden! En wanneer gaan we, vader? En dat huisje is toch maar héél klein? Ik wist niet eens dat je erin wonen kon; ik dacht altijd dat het een schuur was!”

„’t Is ook niet groot,” zegt vader. „Opoe, stel je er maar niet veel van voor. Er zijn nog bedsteden, en Lummechien zal op ’t zoldertje moeten slapen.”

„Dan ben ik weer thuis, Berend,” zegt opoe, en het klinkt zó innig, dat Lummechien er een brok van in de keel krijgt. Ze kijkt eens om zich heen, naar de kamer waarin ze nu bijna een half jaar gewoond hebben. Ze kijkt naar buiten, naar de straat, waar de marktafval wordt opgehaald door de reinigingsdienst, en waar de straatjongens elkaar achterna zitten om een lantarenpaal. Nee, Lummechien zal heus geen heimwee krijgen!

„Die Van Buren is een beste man,” hoort ze vader zeggen. „Als die geen goed woordje voor mij had gedaan, nou, ik weet niet of er dan ooit iets van zou gekomen zijn.”

„De Here heeft het hem in zijn hart gegeven, jong,” zegt opoe zacht. En haar oud gezicht glanst van vreugde.